

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ	
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑΣ	
Αριθμ. Πρωτ. ΕΡΩΤΗΣΕΩΣ	3006
Ημερομ. Καταθέσεως	22-10-13

ΕΡΩΤΗΣΗ

Προς τον κ. Υπουργό Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής

22/10/2013

ΘΕΜΑ: Συνεχίζεται το έγκλημα της ρύπανσης στη λεκάνη του Ασωπού

"Η ρύπανση στον Ασωπό είναι πέντε φορές μεγαλύτερη από ότι στο Χίνκλεϊ". Αυτά είναι τα λόγια της Έριν Μπρόκοβιτς, της αμερικανίδας ακτιβίστριας η οποία, κόντρα σε όλους, κατάφερε να αποδείξει πως το εργοστάσιο της Pacific Gas and Electric Company (PG&E) ρύπαινε με χρώμιο το νερό της μικρής κωμόπολης Χίνκλεϊ στη Νότια Καλιφόρνια.

Ενώ λοιπόν η ρύπανση του Χίνκλεϊ έγινε θέμα σεναρίου κινηματογραφικής ταινίας, κερδίζοντας διεθνή βραβεία και συγκλονίζοντας τους θεατές σε όλο τον κόσμο, την ίδια στιγμή, η ρύπανση του Ασωπού επηρεάζει 250.000 κατοίκους της Βοιωτίας και εκατομμύρια Αθηναίων, αλλά δεν κοστίζει σχεδόν τίποτα στις βιομηχανίες που ευθύνονται γι' αυτή.

Η ρύπανση του Ασωπού δεν είναι μια υπόθεση των τελευταίων ετών. Πρόκειται για μία αμαρτωλή ιστορία που ξεκινά σαράντα και πλέον χρόνια πριν, όταν το 1969 ο Ασωπός ποταμός χαρακτηρίζεται αποδέκτης επεξεργασμένων βιομηχανικών λυμάτων και η παρασώπια νότια Βοιωτία αρχίζει να δέχεται τις ρυπογόνες βιομηχανίες που φεύγουν από την Αττική. Παρά τα τεράστια προβλήματα ρύπανσης που καταγράφονται στο πέρασμα των δεκαετιών, έπρεπε να φτάσουμε στις 31 Μαΐου 2010, για να καταγραφεί η πρώτη στοχευμένη νομοθετική πρωτοβουλία και να υπογραφεί η πρώτη ΚΥΑ, με την οποία καθορίστηκαν αυστηρά ποιοτικά όρια, τόσο για τον Ασωπό όσο και για τις εκπομπές των υγρών βιομηχανικών αποβλήτων της περιοχής. Κρίνεται σκόπιμο, με αφετηρία την υπογραφή της ως άνω ΚΥΑ, να παρατεθεί ένα όσο το δυνατόν πιο σύντομο ιστορικό, προκειμένου να αναδειχθεί η χωρίς υπερβολή εγκληματική αμέλεια της Πολιτείας στο θέμα του Ασωπού, μια αμέλεια που μας έχει ήδη οδηγήσει στην καταδίκη της Ελλάδας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων (ΕΕΚΔ) του Συμβουλίου της Ευρώπης:

31 Μαΐου 2010: Υπογράφηκε η Κοινή Υπουργική Απόφαση για την προστασία του Ασωπού, η οποία έθεσε αυστηρά όρια εκπομπών ρύπων στις βιομηχανίες και κανόνες συνετής περιβαλλοντικής διαχείρισης. Με την ΚΥΑ καθορίστηκαν χαμηλότερα όρια στα ποσοστά εξασθενούς χρωμίου. Για τις ήδη υφιστάμενες βιομηχανικές δραστηριότητες, οι οποίες διέθεταν τα υγρά τους απόβλητα στον ποταμό Ασωπό, υπήρξε η υποχρέωση να υποβάλλουν αίτηση αναθεώρησης περιβαλλοντικών όρων εντός του 2010, ώστε να λάβουν τους νέους περιβαλλοντικούς όρους από τις αρμόδιες υπηρεσίες εντός του 2010 ή το αργότερο έως το τέλος του α' εξαμήνου του 2011.

27 Σεπτεμβρίου 2010: Κατατέθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή από τη Διεθνή Ομοσπονδία των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου προσφυγή για το ζήτημα της ρύπανσης του Ασωπού. Σύμφωνα με τα δημοσιεύματα της εποχής, η Διεθνής Ομοσπονδία Δικαιωμάτων του Ανθρώπου στράφηκε κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας για πράξεις ή παραλείψεις της κεντρικής διοίκησης, της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Βοιωτίας και του Δήμου Οινοφύτων, καταλογίζοντάς της ότι παραβίασε το άρθρο 11 του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Χάρτη, δηλαδή, το δικαίωμα στην υγεία των κατοίκων των Οινοφύτων.

29 Οκτωβρίου 2010: Η Ελλάδα παραπέμφθηκε στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για τον Ασωπό. Η ΕΕ αποφάσισε την παραπομπή της Ελλάδας στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο, επειδή η χώρα δεν είχε θεσπίσει τα αναγκαία σχέδια και προγράμματα για την ποιότητα των υδάτων του Ασωπού, παρά την καταγεγραμμένη και αδιαμφισβήτητη πολυετή ρύπανση του ποταμού. Σε σχετική ερώτηση που κατέθεσε ο ευρωβουλευτής του ΣΥΡΙΖΑ-ΕΚΜ Ν. Χουντής αναφέρθηκε στη γνωστή επιδημιολογική μελέτη που αφορούσε τη θνησιμότητα των κατοίκων του Δήμου Οινοφύτων και ιδίως στο συμπέρασμά της πως η κυριότερη αιτία αύξησης θανάτων στην περιοχή από σπάνιες μορφές καρκίνου ήταν η περιεκτικότητα εξασθενούς χρωμίου στο νερό. Ο αρμόδιος Επίτροπος, κ. Ποτότσνικ, στην απάντησή του, σημείωσε για τον Ασωπό:

"Όσον αφορά στην ποιότητα των υδάτων του ποταμού Ασωπού και των υπόγειων υδάτων στα Οινόφυτα, υψηλές συγκεντρώσεις ρύπων, συμπεριλαμβανομένου του χρωμίου καθιστούν υποχρεωτική τη λήψη των αναγκαίων διορθωτικών μέτρων στο πλαίσιο των σχεδίων και των προγραμμάτων βάσει της οδηγίας πλαισίου για το νερό. Η Ελλάδα δεν έχει κατορθώσει μέχρι στιγμής να θεσπίσει τα αναγκαία σχέδια και προγράμματα για την επίτευξη της καλής κατάστασης όλων των υδάτων, ούτε τα έχει κοινοποιήσει στην Επιτροπή όπως προβλεπόταν μέχρι τις 22.3.2010".

5 Ιανουαρίου 2012: Το Συμβούλιο της Ευρώπης, με τελεσίγραφό του προς την Ελληνική κυβέρνηση, της έδωσε διορία μέχρι τις 3 Φεβρουαρίου του 2012, προκειμένου να τοποθετηθεί γραπτώς για τη ρύπανση στον Ασωπό. Καταλήγοντας, μάλιστα, το Συμβούλιο της Ευρώπης σημείωνε ότι αν και οι αναλύσεις είχαν δείξει σοβαρότατη ρύπανση των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων της περιοχής (και με εξασθενές χρώμιο), η ελληνική πολιτεία δεν είχε προβεί σε κανένα ουσιαστικό μέτρο προστασίας της υγείας των 200.000 κατοίκων των επτά δήμων της βιομηχανικής ζώνης.

3 Φεβρουαρίου 2012: Μετά από δειγματοληψίες που διενεργήθηκαν για λογαριασμό του δήμου Τανάγρας, εντοπίστηκαν πολύ υψηλές συγκεντρώσεις βαρέων μετάλλων και χρωμίου στο νερό του Ασωπού ποταμού. Σύμφωνα με τα δημοσιεύματα τα δείγματα προέρχονταν από τη βιομηχανική ζώνη και σε ένα μάλιστα βρέθηκε ολικό χρώμιο σε επίπεδα 50 φορές υψηλότερα πάνω από τα επιτρεπτά όρια. Επιπλέον, σε ορισμένα σημεία εντοπίστηκαν υψηλές συγκεντρώσεις και άλλων βαρέων μετάλλων όπως μαγγάνιο, μόλυβδος και σίδηρος. Ο τότε υπουργός ΠΕΚΑ, κ. Γ. Παπακωνσταντίνου, επισήμανε ότι διαπιστώθηκε ελλιπής συμμόρφωση των βιομηχανιών σε ό,τι αφορά τη διαχείριση και απόρριψη υγρών αποβλήτων. Ειδικότερα, με βάση τα επίσημα στοιχεία, αν και όλες οι βιομηχανίες ως το τέλος του 2011 όφειλαν να έχουν ολοκληρώσει τη διαδικασία τροποποίησης των Αποφάσεων Έγκρισης Περιβαλλοντικών Όρων (ΑΕΠΟ), μόνο οι 30 μονάδες (50%) είχαν συμμορφωθεί.

29 Μαΐου 2012: Ξεκινά η δίκη των υπευθύνων 15 βιομηχανιών, μετά από μήνυση που υπέβαλε εναντίον τους η Ομοσπονδία Συλλόγων Ωρωπού. Από τον Ιούλιο του 2009 η δίκη αναβλήθηκε πέντε φορές λόγω κωλυμάτων που προβλήθηκαν κάθε φορά στο Δικαστήριο. Σημειώνεται ότι οι επιχειρήσεις διώκονται για ρύπανση του περιβάλλοντος αλλά και πρόκληση βαριάς σωματικής βλάβης και θανάτου, αδικήματα για τα οποία προβλέπεται ποινή κάθειρξης έως και 10 χρόνια.

24 Ιουνίου 2012: Τη σφράγιση όλων των γεωτρήσεων που αντλούν νερό από τον Ασωπό αλλά και τους υπόγειους υδροφορείς που επικοινωνούν με τον ποταμό ζήτησαν επιστήμονες, μετά τα νέα συγκλονιστικά στοιχεία για την έκταση της ρύπανσης από επικίνδυνα απόβλητα σε βόρεια Αττική και Βοιωτία. Οι επίσημες αναλύσεις του νερού από την Αυλίδα, διαμέρισμα του δήμου Χαλκίδας, απέδειξαν -και με τη «σφραγίδα» των αρμοδίων δημοσίων υπηρεσιών- ότι η διασπορά της ρύπανσης στους υδροφόρους ορίζοντες της περιοχής ήταν πολύ μεγαλύτερη απ' ό,τι μπορούσε να φανταστεί κανείς.

Απρίλιος 2013: Το Ινστιτούτο Γεωλογικών & Μεταλλευτικών Ερευνών & Μελετών (ΙΓΜΕΜ) με εντολή της ΕΥΕΠ διενέργησε δειγματοληψίες και μετρήσεις σε βιομηχανικές εγκαταστάσεις στη Ζώνη Σχηματαρίου – Οινοφύτων Βοιωτίας και εκπόνησε σχετική μελέτη. Στο έγγραφο – έκθεση διατυπώθηκε ως συμπέρασμα, μετά από σειρά αναλύσεων των ληφθέντων δειγμάτων, ότι "... οι

υπερβολικές τιμές ορισμένων μεταλλικών στοιχείων, τα οποία εντοπίστηκαν στα δείγματα των υδρογεωτρήσεων, οφείλονται αποκλειστικά σε άμεση κατείσδυση της ρύπανσης στους χώρους των εγκαταστάσεων και όχι σε παράγοντες υπόγειας μεταφοράς μέσω της κίνησης της υπόγειας υδροφορίας, η οποία αναπτύσσεται σε βάθη μεταξύ 10m έως 35m περίπου. Ούτε επίσης σε επιφανειακές απορροές με ανάλογες επιβαρύνσεις οι οποίες κατεισδύουν πλησίον των επιβαρυνμένων υδρογεωτρήσεων". Τα συμπεράσματα αυτά αναφέρονταν σε πληθώρα μεταλλικών στοιχείων, όπως αργίλιο, ολικό χρώμιο, μαγγάνιο, κοβάλτιο, νικέλιο, χαλκός, ψευδάργυρος, κάδμιο, μόλυβδος, μολυβδαίνιο και σίδηρος.

6 Ιουνίου 2013: Καταδίκη της Ελλάδας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Κοινωνικών Δικαιωμάτων (ΕΕΚΔ) του Συμβουλίου της Ευρώπης, καταδίκη η οποία άνοιξε τον δρόμο για διεκδίκηση αποζημιώσεων από τους κατοίκους της περιοχής. Η εν λόγω απόφαση λήφθηκε μετά από συλλογική προσφυγή της Διεθνούς Ομοσπονδίας των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, η οποία κατήγγειλε ότι αν και γνώριζε το πρόβλημα, καθώς είχαν διενεργηθεί αναλύσεις, η Ελληνική Πολιτεία δεν έλαβε μέτρα για να προστατεύσει τους 200.000 κατοίκους της ευρύτερης περιοχής. Στην απόφασή της η ΕΕΚΔ επισήμανε ότι παραβιάστηκε το δικαίωμα των κατοίκων της περιοχής στην υγεία, καθώς, αν και είχε αναγνωριστεί η ρύπανση και οι κίνδυνοι από το εξασθενές χρώμιο, η Πολιτεία δεν έλαβε προληπτικά μέτρα. Συγκεκριμένα, στην απόφαση τονίστηκε ότι η Ελλάδα δεν έλαβε μέτρα για να αποσοβήσει τους κινδύνους για την υγεία, ενώ δεν εφάρμοσε προγράμματα για την αντιμετώπιση της ρύπανσης και τις επιπτώσεις της. Το πρόβλημα της ρύπανσης του Ασωπού είχε αναγνωρίσει η ηγεσία του υπουργείου Υγείας, το οποίο εξέδωσε οδηγία για τη μη χρήση του νερού με εξασθενές χρώμιο στην περιοχή, αλλά και δικαστήρια της χώρας με αποφάσεις τους σχετικά με τους κινδύνους που προκύπτουν για την υγεία των κατοίκων.

Ιούλιος 2013: Το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο (ΕΜΠ) μαζί με άλλους εταίρους και στο πλαίσιο του προγράμματος LIFE-CHARM "Chromium in Asopos groundwater system: Remediation technologies and measures" μελέτησε την παρουσία χρωμίου σε διάφορες περιοχές της χώρας, δίνοντας έμφαση στη λεκάνη του Ασωπού. Στην τεχνική αυτή έκθεση παρουσιάστηκαν τα αποτελέσματα των δειγματοληψιών αυτών, χημικές αναλύσεις δηλαδή, που πραγματοποιήθηκαν, με έμφαση στην περιοχή των Οινοφύτων, καθώς και στις περιοχές Σχηματαρίου και Αυλώνα. Ως συμπεράσματα στη μελέτη αυτή παρουσιάζονται οι πολύ υψηλές συγκεντρώσεις του εξασθενούς χρωμίου που φτάνουν ως 3500mg/L, στον αποχετευτικό αγωγό στη θέση «Μαΐλη», σε όλες σχεδόν τις γεωτρήσεις οι συγκεντρώσεις του εξασθενούς χρωμίου ξεπερνούν τα 1100mg/L, ενώ επίσης εξάγεται με βεβαιότητα το συμπέρασμα της ύπαρξης ανθρωπογενούς ρύπανσης στην περιοχή που βρίσκονται συγκεκριμένες βιομηχανικές εγκαταστάσεις.

Φτάνοντας στο σήμερα, μετά τη φετινή καταδίκη της ελληνικής κυβέρνησης από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, μετά από έξι χρόνια απραξίας και αδράνειας της Πολιτείας σχετικά με τη δημόσια υγεία και λίγες μόλις μέρες πριν την επανέναρξη της δίκης των 15 βιομηχανιών για τη ρύπανση του Ασωπού ποταμού, έρχεται το σχέδιο του ΥΠΕΚΑ. Στις 27 Σεπτεμβρίου παρουσιάστηκε ένα σχέδιο για τον Ασωπό που εκτιμάται ότι θα κοστίσει 38 εκατ. ευρώ. Διακηρυκτικοί στόχοι των έργων είναι η περιβαλλοντική ανάκτηση του υπόγειου υδροφορέα και ο εμπλουτισμός με νερό καλής ποιότητας του υδροφόρου ορίζοντα της περιοχής. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τις αναγγελίες, θα γίνουν έργα ύδρευσης για την ομαλή τροφοδοσία αστικών και βιομηχανικών περιοχών του Δήμου Τανάγρας με υψηλής ποιότητας πόσιμο νερό και θα δημιουργηθεί ένας αξιόπιστος μηχανισμός παρακολούθησης της ποιότητας των υπόγειων υδάτων της περιοχής.

Δυστυχώς, η κυβέρνηση δια μέσω του αρμόδιου υπουργού ΠΕΚΑ δεν μίλησε κατά την παραπάνω παρουσίαση για την εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας, για το ποιος θα πληρώσει για τα μέτρα που σχεδιάζει, για το ποιος θα ελέγχει την τήρηση της νομοθεσίας, δεν μίλησε για την εξεύρεση πόρων για αποπληρωμή των επερχόμενων προστίμων της ΕΕ, για την υλοποίηση των παρεμβάσεων που εδώ και χρόνια έπρεπε να έχουν γίνει.

Για άλλη μια φορά, η τραγωδία του Ασωπού αποτελεί δυστυχώς κραυγαλέο παράδειγμα αναποτελεσματικότητας και αποτυχίας εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας. Συνέπεια αυτών αποτελεί η παραβίαση του δικαιώματος των κατοίκων της περιοχής στην υγεία, καθώς η Πολιτεία δεν έλαβε έγκαιρα προληπτικά μέτρα ούτε σχεδίασε με αποτελεσματικό τρόπο την αποκατάσταση της περιβαλλοντικής ζημιάς που έχει συντελεσθεί.

Κατόπιν όλων των παραπάνω ερωτάται ο κ. Υπουργός:

- Πότε θα θεσπιστεί ξεχωριστό, πανελλαδικό ασφαλές (ειδικό) όριο για το εξασθενές χρώμιο στο πόσιμο νερό;
- Ποιο είναι το χρονοδιάγραμμα ολοκλήρωσης των έργων διάθεσης ασφαλούς πόσιμου νερού σε όλες τις πληγείσες περιοχές;
- Ποιες αποφάσεις έχουν ληφθεί για την Επεξεργασία των Υγρών Βιομηχανικών Αποβλήτων;
- Πόσες βιομηχανίες έχουν συμμορφωθεί στην ΚΥΑ για τον Ασωπό, που έχει θέσει όρια και παραμέτρους για την απόρριψη υγρών αποβλήτων στον ποταμό και πόσες έχουν ανανεώσει τις περιβαλλοντικές τους αδειοδοτήσεις σε αυτά;
- Με πόσους Επιθεωρητές θα συνεχισθεί το έργο των ελέγχων των βιομηχανιών της περιοχής, όταν η Ειδική Υπηρεσία Επιθεωρητών Περιβάλλοντος φαίνεται να αποδυναμώνεται πλήρως με το σχεδιαζόμενο νέο οργανόγραμμα του ΥΠΕΚΑ και να αποδιοργανώνονται οι αρμόδιες Υπηρεσίες; Όταν, μεταξύ άλλων, φαίνεται ότι καταργείται ο προβλεπόμενος Τομέας Επιθεωρητών Στερεάς Ελλάδας;
- Σε ποια μέτρα ενημέρωσης για τις επιπτώσεις στην αγροτική παραγωγή έχουν προχωρήσει το υπουργείο και οι αρμόδιες υπηρεσίες;
- Με ποια μέτρα σκοπεύουν να αντιδράσουν μετά την καταδικαστική απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Κοινωνικών Δικαιωμάτων (ΕΕΚΔ) του Συμβουλίου της Ευρώπης;

Οι ερωτώντες βουλευτές

Χαρά Καφαντάρη

Γιάννης Σταθάς